

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2018

Kristýna Vlasáková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Mediální obraz sametové revoluce v Pardubicích

Bakalářská práce

Autor práce: Kristýna Vlasáková

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 11. 5. 2018

Kristýna Vlasáková

Bibliografický záznam

VLASÁKOVÁ, Kristýna. *Mediální obraz sametové revoluce v Pardubicích*. Praha, 2018. 44 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Rozsah práce: 63 805 znaků včetně mezer

Anotace

Bakalářská práce s názvem Mediální obraz sametové revoluce v Pardubicích pojednává o zachycení událostí sametové revoluce z listopadu a prosince 1989 regionálními médii jako jsou Studentský list vydávaný studenty Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích, Zář okresní list vydávaný v Pardubicích a regionální noviny Pochodeň. Téma jsem si zvolila z toho důvodu, že jsem rodačkou z Pardubic a téma sametové revoluce mě zajímá. Při hledání podkladů k této bakalářské práci díky skromnému množství materiálu jsem zjistila, že se tomuto tématu v Pardubicích nevěnuje mnoho pramenů. I proto chci touto prací poskytnout ucelený mediální náhled na sametovou revoluci ve městě. Způsobu, jakým o ni tři vybraná tištěná média informovala. Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části. První část sleduje historický vývoj v Československu v roce 1989 a průběh sametové revoluce ve východočeské metropoli. Závěr této teoretické části je věnován i tištěným médiím v ČSR se zaměřením na Pardubice. Druhá – praktická – část se věnuje rozboru článků – jejich informovanosti a náhledu na celé listopadové a prosincové události.

Annotation

The bachelor thesis named *Media image of the Velvet Revolution in Pardubice city* shows how regional media interpreted the events of November and December 1989. The media are following – *Studentsky list* created and published by students of (back then) University of Chemical Technology, *Zar* district newspaper and regional newspaper *Pochoden*. I chose this topic because I was born in Pardubice city and I am interested in this era of changes in the Czechoslovakia. While collecting materials for this thesis, I discovered that there are not many of them. That is one of the reasons why I have chosen this topic – to provide coherent print-media view on this event. The way 3 chosen media informed about the Velvet Revolution. This bachelor thesis is divided in to two main chapters. The first one follows historic milestones in Czechoslovakia in 1989 and also with focus on Pardubice city. The end of this theoretical part is dedicated to a system of printed media in Czechoslovakia also with focus on Pardubice city. The second – practical - part of this thesis speaks about articles and their informational quality and views on the Velvet revolution.

Klíčová slova

Média, Pardubice, regionální tisk, 1989, sametová revoluce, historie

Keywords

Media, Pardubice, regional press, 1989, Velvet Revolution, history

Title

Media image of the Velvet revolution in Pardubice city

Poděkování

V první řadě chci poděkovat mé rodině – od té pardubické, přes hradeckou, orlicko-jablonskou až pražskou, neb jsem při psaní této práce a po celou dobu studia čerpala z jejich rad. Druhé poděkování patří mé nejlepší kamarádce Míše, která mně vždy dodala potřebnou motivaci, když se zrovna nedařilo a útočila prokrastinace. Zároveň děkuji svým spolubydlícím Andělkám, neb mi vždy spolehlivě zvedly náladu, když se zrovna nedařilo. Čtvrté poděkování bude zároveň věnováním a to dámě, která, ač to nejspíš ani netuší, mi je od mých teenagerovských let vzorem a její rady mám zapsané v denících. Poděkování a věnování tedy míří mé „tetě“ Jitce.

Speciální poděkování patří i zaměstnancům Krajské knihovny v Pardubicích, Univerzitní knihovny Pardubice a Městské knihovny v Hradci Králové za jejich vstřícný přístup.

Závěrečné poděkování patří vedoucímu mé bakalářské práce panu doktorovi Petru Bednaříkovi, jehož rady mi byly pomoci při psaní této práce. Věřím, že se naše hradubická spolupráce povedla.

Obsah

Obsah	1
Úvod	2
1. Rok 1989 v Československu	3
1.1 Palachův týden	3
1.2 Několik vět	4
1.3 Od petice <i>Několik vět</i> k sametové revoluci	5
1.4 Sametová revoluce	5
1.4.1 Sametová revoluce v Pardubicích	8
2. Tištěná média v komunistickém Československu	11
2.1 Tištěná média v Pardubicích	11
2.1.1 Deník Pochodeň	11
2.1.2 list Zář	11
2.1.3 Studentský list	12
3. Analýza periodik	13
3.1 Pochodeň	13
3.2 Zář	18
3.3 Studentský list	23
Závěr	28
Summary	29
Použitá literatura	30
Teze bakalářské práce	32
Seznam příloh	35

Úvod

Při výběru tématu bakalářské práce hrál bezpochyby velikou roli patriotismus a zájem o novodobé dějiny.

Bakalářská práce s názvem *Mediální obraz sametové revoluce v Pardubicích* si klade za cíl zmapovat průběh sametové revoluce ve východočeské metropoli prostřednictvím článků, které byly tou dobou publikovány. Jsem si vědoma toho, že by se celá práce mohla zaměřit na referování o východočeských událostech, jak jsem ale uvedla výše, jakožto pardubický rodák se budu v této práci zabývat výhradně pardubickými událostmi. Podklady tvoří tři regionální tištěná média – Studentský list, Zář a Pochodeň. Zkoumané období jsem stanovila na dva měsíce - listopad a prosinec roku 1989.

Literatury k sametové revoluci v Pardubicích je poskrovnu, a tak se mi hlavními zdroji staly převážně následující dvě knihy – publikace Jana Řeháčka s názvem *Sametová revoluce v Pardubicích* a kniha Veroniky Skalecké *Pardubice v době normalizace*.

V teoretické části se věnuji významným událostem v roce 1989 před listopadem, jmenovitě tedy Palachovu týdnu a petici Několik vět. Zde jsou mi hlavními zdroji publikace Milana Otáhalo, Zdeňka Sládka *Deset pražských dnů: 17. – 27. listopad 1989: dokumentace* a publikace Františka Emmerta *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Průběh a popisování revoluce pak dělím na dvě části – celorepublikovou a pardubickou. Oběma se snažím věnovat stejným dílem.

Praktickou část tvoří rozbor textů a článků, které vycházely v průběhu revolučních dní v různých periodikách. Domnívám se, že nejobjektivněji o celé události bude informovat Studentský list vydávaný na půdě Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích. Tuto tezi bych ráda touto prací potvrdila. Zároveň mě zajímá, jaký prostor věnoval krajský deník Pochodeň událostem v Pardubicích a jak se k situaci stavěla pardubická Zář.

1. Rok 1989 v Československu

1.1 Palachův týden

Začátkem roku 1989 si lidé připomínali čin studenta Jana Palacha, od něhož uplynulo

16. ledna 1989 dvacet let. Jan Palach se upálil na Václavském náměstí 4 měsíce po okupaci, aby občany probudil z pasivity a připomněl, za co během Pražského jara bojovali.

O dvacet let později vešly události ze dnů 15. – 21. ledna na Václavském náměstí ve známost jako Palachův týden.

Koncem roku 1988 a začátkem roku následujícího se mohlo zdát, že komunistický režim ztrácí sílu. V sousedním Polsku se připravovaly první svobodné volby, v Maďarsku se hovořilo o odstraňování komunistických symbolů a rehabilitaci povstání z roku 1956. V prosinci 1988 bylo v ČSSR povoleno shromáždění ke Dni lidských práv¹, a tak se může zdát, že připravované demonstrace k výročí upálení Jana Palacha byla dalším logickým krokem na cestě ke svobodě. KSČ celou situaci viděla jinak. I přes to, že ztratila sovětskou podporu, chtěla setrvat u moci pomocí policejní represe.

Na 15. ledna bylo naplánováno položení květin na Václavském náměstí. Úřady akci, která byla dopředu ohlášená, nepovolily a náměstí uzavřely policejními jednotkami. I přes to na náměstí a v okolních ulicích došlo ke spontánní demonstraci, která byla policií brutálně potlačena.²

Další den bylo proti lidem, kteří se začali scházet na Václavském náměstí, brutálně zakročeno. Naplánován byl i výjezd do Všetat. Místa, kde se nachází hrob Jana Palacha. Ani tato akce ale nebyla povolena a příslušníci SNB kontrolovali všechny příjezdové trasy, aby se do Všetat žádný demonstrant nedostal.³

V průběhu výše zmíněného týdne byla řada demonstrantů napadena, zatčena (včetně budoucího prezidenta Václava Havla) a demonstrace rozeznány vodními děly. Do Prahy byli povoláni příslušníci SNB ve výslužbě, Lidové milice a Pohotovostní pluk SNB.⁴

Demonstrací se zúčastnilo k 10 000 obyvatel a jednalo se tak o zatím největší vystoupení

¹ ŽANTOVSKÝ, Michael. *Havel*. Praha: Argo, 2014, s. 291. ISBN 978-80-257-1213-9.

² SUK, Jiří. *Chronologie zániku komunistického režimu v Československu 1985-1990*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny, 1999, s. 49. ISBN 80-85270-88-9.

³ *Rok 1989: Palachův týden* [online]. [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/1989/1989_0100.php

⁴ EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Brno: Computer Press, 2009, s. 22-23. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

veřejnosti proti režimu od roku 1969.⁵

1.2 Několik vět

Za propuštění Havla a dalších politických vězňů vznikla petice, kterou tentokrát nepodepsali pouze disidenti, ale tisíce lidí včetně slavných osobností. Havel byl propuštěn 17. května. Vzápětí začal poskytovat interview pro zahraniční televizní a rozhlasové stanice či časopisy. V rozhovorech se vyjadřoval k situaci ve východní Evropě a možným politickým změnám v Československu.⁶

Po propuštění z vězení také začal spolupracovat s Jiřím Křížanem a Alexandrem Vondrou na textu k petici *Několik vět*.⁷ Ten obsahoval požadavky jako je propuštění politických vězňů, zákaz omezení svobody shromažďování, stop cenzuře, nebo zahájení diskuzí ohledně událostí padesátých let, Pražského jara, invaze pěti států Varšavské smlouvy a normalizace.⁸

Stejně jako petici za propuštění Havla a dalších politických vězňů i *Několik vět* nepodepsali už jen disidenti. Za petici se postavili dělníci, známí lidé jako například Hana Zagorová či Jiří Bartoška. Signatářů bylo okolo 40 000 a jejich jména četl každý den Ivan Medek na Hlasu Ameriky.⁹

Nejslavnější reakcí na zveřejnění petice se stal projev generálního tajemníka ÚV KSČ Miloše Jakeše na Červeném Hrádku ze 17. července 1989. V něm kritizoval známé umělce za připojení se k protestům proti režimu. Hanu Zagorovou označil za „milou holku“, ekologistům místo chození po demonstracích doporučil, aby „vyčistili rybník“ a nepřímo nazval režim panující v ČSSR za „kůl v plotě bez jediného slova podpory.“¹⁰

Československá televize projev zaznamenala, jeho nahrávka se dostala mezi lidi a Jakeš se tak stal terčem posměchu.

⁵ EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Brno: Computer Press, 2009, s. 22-23. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

⁶ SUK, Jiří. *Chronologie zániku komunistického režimu v Československu 1985-1990*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny, 1999, s. 66. ISBN 80-85270-88-9.

⁷ KRISOVÁ, Eda. *Václav Havel*. Vyd. 2. Praha: Práh, 2014, s. 252-260. ISBN 978-80-7252-538-6.

⁸ EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Brno: Computer Press, 2009, s. 26-27. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

⁹ ŽANTOVSKÝ, Michael. *Havel*. Praha: Argo, 2014, s. 301. ISBN 978-80-257-1213-9.

¹⁰ EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Brno: Computer Press, 2009, s. 27. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

1.3 Od petice *Několik vět k sametové revoluci*

Během roku 1989 probíhaly v komunistických zemích velké změny. V Polsku se chystaly svobodné volby, vůdce Sovětského svazu Michail Gorbačov povzbudil opozici a veřejnost svými výroky o tom, že státy si mohou jít svou vlastní cestou. V srpnu roku 1989 dokonce začaly státy, které se účastnily okupace Československa, přehodnocovat své postoje a Čechoslovákům se omlouvaly.

Jenže v ČSSR nedocházelo ke změnám, jaké probíhaly v ostatních komunistických zemích. To ovšem neodradilo opozici a veřejnost od dalších demonstrací. Při příležitosti připomínky srpnové okupace se na Václavském náměstí sešly tisíce demonstrantů. Dokonce se mezi nimi nacházeli i aktivisté z Maďarska, Polska či Itálie.¹¹ Z 285 osob, které byly SNB donuceny prokázat svou totožnost, bylo 54 mladších 18 let, 81 do 30 let. Studenti tvořili velké procento i při demonstraci 28. října.¹²

V létě otevírá Maďarsko hranice na západ a začínají jím prchat tisíce Němců. Další využívají cesty přes ČSSR, kdy zcela zaplní okolí východoněmecké ambasády. Policie proti nim nezasahuje, neboť se chce vyhnout mezinárodnímu konfliktu. Dne 9. listopadu 1989 padne Berlínská zeď – symbol rozdělení světa na západ a východ.

1.4 Sametová revoluce

I přes neustálý odpor k dialogu s opozicí přeci jenom k pár změnám došlo. Během října a začátku listopadu se uvnitř KSČ a SSM zformovala skupina liberálů. Ty k akci přinutily události z NDR, kde nereformovaná komunistická strana ztratila veškerou moc, což skončilo pádem Berlínské zdi. Takovému scénáři se v ČSSR chtěli komunisté vyhnout.

Strana sice dál zůstala nereformovaná, ale již výše zmíněným liberálům se podařilo dosáhnout jistých pokroků. Státní televize přenášela svatořečení Anežky České ve Vatikánu, předseda federální vlády Adamec jednal o bezvízovém styku s Rakouskem, ale především vysokoškolská rada SSM jednala s nezávislými studenty o manifestaci na pražském Albertově k 50. výročí uzavření českých vysokých škol. Obvodní národní výbor pro Prahu 2 tuto akci povolil – včetně průvodu ke hrobu Karla Hynka Máchy, a tak se

¹¹ SUK, Jiří. *Chronologie zániku komunistického režimu v Československu 1985-1990*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny, 1999, s. 80. ISBN 80-85270-88-9.

¹² VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: Votobia, 2002, s. 320. ISBN 80-7220-124-7.

v pátek 17. listopadu 1989 konala manifestace.¹³

Na Albertově vystoupila řada mluvčích podporujících svobodu. Zazněla studentská hymna a vykřikovala se hesla jako: „Chceme novou vládu.“, „Zrušte StB“, „At žije Havel!“ nebo „Masaryk na stovku“.¹⁴

Demonstrace se následně přesunula na Vyšehrad ke hrobu Karla Hynka Máchy, kde byly položeny květiny a kde se zpívala československá hymna. Odtud se průvod vracel zpět do centra města až na Národní třídu, kde byl zastaven pohotovostním plukem ministerstva vnitra.¹⁵

Dochází k prvním potyčkám. Lidé volají hesla: „Máme holé ruce!“, opět se zpívá hymna. Jednotky SNB uzavírají přilehlé ulice. Demonstranti jsou ze všech stran obklopeni pořádkovými silami a nemají, kudy by odešli. Po osmé hodině večer dochází k největší potyčce. Policejní kordon se dal do pohybu a vznikla tlačénice. Studenti reagovali slovy „Nechte nás odejít“, na což jim bylo odpovězeno ranami obušků.¹⁶ Pořádkové síly mlátí do lidí, mezi kterými jsou i nezletilí. Demonstranti se snaží utéct, jsou navedeni do podloubí, kde pokračuje masakr. Zbit je i kameraman britské televize. Lidé ve spěchu vbíhají do cizích domů a ukrývají se v cizích bytech. Celá akce, která měla zajistit pořádek, končí kolem 22. hodiny večer.¹⁷

Vzhledem k brutalitě zásahu se začaly objevovat informace o možných ztrátách na životech. Zástupci studentů se ještě v ten samý večer vydali do pražských divadel, aby informovali o zákroku.¹⁸

Následující týden se zkoordinovali zástupci studentů, herců a opozice a domluvili se na své činnosti: týdenní stávce a pobídce ke generální stávce, aby vyburcovali veřejnost a vyvolali masové protesty proti režimu. V neděli 19. listopadu vzniklo Občanské fórum, což bylo občanské hnutí reprezentující nekomunistickou část společnosti. Mezi jeho hlavní

¹³ EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Brno: Computer Press, 2009, s. 30-31. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

¹⁴ OTÁHAL, Milan a Zdeněk SLÁDEK. *Deset pražských dnů: 17.--27. listopad 1989 : dokumentace*. Praha: Academia, 1990, s. 16-17. ISBN 80-200-0340-1.

¹⁵ OTÁHAL, Milan a Zdeněk SLÁDEK. *Deset pražských dnů: 17.--27. listopad 1989 : dokumentace*. Praha: Academia, 1990, s. 18. ISBN 80-200-0340-1.

¹⁶ EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Brno: Computer Press, 2009, s. 34-35. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

¹⁷ OTÁHAL, Milan a Zdeněk SLÁDEK. *Deset pražských dnů: 17.--27. listopad 1989 : dokumentace*. Praha: Academia, 1990, s. 18-19. ISBN 80-200-0340-1.

¹⁸ EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Brno: Computer Press, 2009, s. 36. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

představitelů patřil mimo jiné i budoucí prezident Václav Havel. Celý týden probíhaly na Václavském náměstí demonstrace. Po 20 letech veřejně vystoupila Marta Kubišová a z balkónu Melantrichu, sídla redakce Svobodného slova, zazpívala *Modlitbu pro Martu*, symbol srpna 1968.¹⁹

Víkend 25. a 26. listopadu přinesl další změny. V sobotu odstoupil Miroslav Štěpán z funkce tajemníka MV KSČ v Praze. S ním rezignovalo i celé vedení městského výboru KSČ. Československá televize a Československý rozhlas oznámily, že se přidají ke stávce. Konala se i první masová demonstrace na Letné, které se zúčastnilo na 800 000 lidí.²⁰

V neděli 26. listopadu proběhlo první setkání zástupců OF, které vedl Václav Havel s vedením státu. Mezi dohodnuté body patřilo propuštění politických vězňů či vystoupení premiéra Adamce na odpolední demonstraci na Letenské pláni. Jeho projev se ale nenesetkal se souhlasem manifestujících. Naopak více než bouřlivě byl přijat z emigrace se navrátilivší zpěvák Jaroslav Hutka a celou Letnou se tak nesla slova písně *Náměšť*.

Občanské fórum ještě v neděli představilo své programové body, mezi kterými byly požadavky na přijetí nové ústavy, začlenění Československa do evropské integrace, existenci různých typů vlastnictví, otevření československé ekonomiky světu či stejné podmínky a šance pro každého.²¹

V pondělí proběhla generální stávka, jejíž význam a úspěch byl potvrzen ve středu 29. listopadu, kdy byl zrušen ústavní článek o vedoucí úloze KSČ. Vysokoškolští studenti pokračovali ve stávce, opozice vyjednávala s komunistickou stranou. Začátkem prosince vzrostl tlak na odchod předsedy vlády Adamce a požadavky na sestavení vlády se členy opozice. Tímto krokem byl 7. prosince pověřen Marián Čalfa, který do tří dnů sestavil vládu, na které se podíleli i zástupci OF a VPN (Verejnost' proti násiliu). V ten stejný den abdikoval prezident Gustav Husák.²² Post prezidenta byl tak neobsazen a začalo se hovořit, kdo by mohl Husáka ve funkci nahradit. Největšími favority byli Václav Havel, který se těšil oblibě převážně v Čechách a na Moravě, a Alexander Dubček, jehož podporovalo Slovensko. V pátek 22. prosince byl Havel navržen na prezidenta ČSSR a Dubček na post

¹⁹ NEČAS, Luboš a Marta KUBIŠOVÁ. *Marta Kubišová*. Praha: XYZ, 2012, s. 103. ISBN 978-80-7388-719-3.

²⁰ Sametová revoluce 1989: sobota 25. listopadu 1989. *Totalita.cz* [online]. [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: http://totalita.cz/1989/1989_1125.php

²¹ Sametová revoluce 1989: neděle 26. listopadu 1989. *Totalita.cz* [online]. [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: http://totalita.cz/1989/1989_1126.php

²² EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Brno: Computer Press, 2009, s. 38-56. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

předsedy Federálního shromáždění. Do této funkce byl zvolen ve čtvrtek 28. 12. a o den později byl Václav Havel zvolen prezidentem.²³

Na červen 1990 se chystaly první svobodné volby. Skončilo tak období 40 let vlády jedné strany v Československu a obnovila se demokracie.

1.4.1 Sametová revoluce v Pardubicích

Podobně jako v ostatních městech České republiky dorazily zprávy o zásahu na Národní třídě do Pardubic později. Konkrétně v neděli 19. listopadu. Po víkendu se začali vracet studenti zpět na koleje a z Prahy se vrátila také signatářka Charty 77 Jarmila Stibicová, kterou v pondělí 20. listopadu při cestě na shromáždění do divadla zatkl StB, druhý den ji ale hned propustila.²⁴

Začátek revoluce v Pardubicích se tak datuje na pondělí 20. listopadu, kdy proběhla schůzka pardubických disidentů se zástupci divadla. Pardubičtí vysokoškoláci vstoupili po vzoru těch pražských do stávký a přišli na večerní shromáždění do divadla. Jejich počet se pohyboval kolem 250 lidí.²⁵

V úterý 21. listopadu se jako první střední škola z Pardubic aktivně zapojilo i pardubické gymnázium, které naplánovalo pochod městem. Tehdejší ředitel RNDr. Josef Kubát před celou akcí telefonicky hovořil s náčelníkem SNB a tajemníkem OV KSČ, aby je o celé akci informoval, neboť nechtěl, aby se v Pardubicích opakovala stejná situace, jaká se stala na Národní třídě. Od výše zmíněných si vyžádal slib, že proti studentům nikdo nezasáhne.²⁶ Studenti se tak společně s pedagogy vydali na průvod městem s peticí, kterou nesli na vysokou školu chemicko-technologickou. I přes to, že ředitel gymnázia prosil studenty, aby se během průvodu zdrželi pokřikování a vykřikování hesel, vzbudil pochod gymnázia a zároveň největší střední školy ve městě značný rozruch nejen u veřejnosti, ale i příslušníků StB, kteří studenty s učiteli sledovali.²⁷

Od téhož dne začalo fungovat i Občanské fórum v Pardubicích, mezi jehož zakládající členy patřili chartistka Jarmila Stibicová, fotograf Pavel Šmíd, herec pardubického divadla

²³ EMMERT, František. *Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989*. Brno: Computer Press, 2009, s. 68-70. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

²⁴ BIBEN, Martin. *Zavřeli ji 20. listopadu. Byla jedním z posledních politických vězňů* [online]. 18. listopadu 2014 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: https://pardubice.idnes.cz/jamilu-stibicovou-zavreli-po-17-listopadu-1989-fw-/pardubice-zpravy.aspx?c=A141118_2116762_pardubice-zpravy_jah

²⁵ ŘEHÁČEK, Jan. *Sametová revoluce v Pardubicích*. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2009, s. 5.

²⁶ KOTYK, Aleš. *Stoletá historie pardubického gymnázia*. Pardubice: Simona Formanová - DTP studio, 2010, s. 130-131. ISBN 978-80-87464-00-7.

²⁷ ŘEHÁČEK, Jan. *Sametová revoluce v Pardubicích*. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2009, s. 6.

Vladimír Čech²⁸ či restaurátor František Vít. Poslední jmenovaný nabídl v začátcích OF svůj byt a jeho členové se v něm scházeli.

Demonstrace před divadlem, které se ještě v pondělí zúčastnilo 250 lidí, měla v úterý téměř desetinásobek účastníků. Demonstrace pak probíhaly celý týden. K účastníkům demonstrace promlouvali zástupci podniků, vedoucí tajemník OV KSČ Jaroslav Kubínek či herci z pražských divadel – Jana Hlaváčová nebo Věra Galatíková. Svou podporu studentům vyjádřili i hráči TJ Tesly Pardubice, kteří byli po návratu ze zahraničního zájezdu informováni o dění v zemi a ihned připojili své kladné vyjádření studentské výzvě.²⁹

V den generální stávky – 27. listopadu 1989 – se kromě studentů VŠCHT zapojila – i přes nesouhlas Městského národního výboru – řada podniků, byť některé jen symbolicky.³⁰ Například zaměstnanci Dopravního podniku, kteří nemohli na dvě hodiny ochromit dopravu, ve 12 hodin na minutu rozezvučeli klaksony. Zaměstnanci Tesly Pardubice si hodiny, které strávili v generální stávce, nahradili přesčasy a na Interhotelu Labe vlála československá vlajka.

Naopak záporný postoj zaujali zaměstnanci obchodního domu Prior, kteří uvedli, že by chtěli překročit plánovaný maloobchodní obrat o 10 miliónu a zajistit tím lepší vstup do roku 1990. Následující den se před divadlem uskutečnilo poslední denní shromáždění, od této chvíle se manifestace před divadlem konaly jen jednou v týdnu – v úterý.³¹

V neděli 3. prosince došlo k další neobvyklé akci. Nápad na vytvoření řetězce spojených lidských rukou vznikl v pardubickém Občanském fóru a prvotní myšlenka byla tímto způsobem propojit města Pardubice a Chrudim. Mediálně zajímavější bylo ale spojit Pardubice a Hradec Králové. Města, která jsou odvěkými rivaly. Řetězu se zúčastnilo asi 10 000 lidí a byl dlouhý 10 kilometrů. Část začínala v Pardubicích, druhá v Hradci Králové. Ke spojení došlo před polednem u elektrárny v Opatovicích nad Labem.³²

Stejně jako v ostatních městech Československa se i v Pardubicích v sobotu 9. prosince konala mimořádná schůze KSČ. Kolem budovy OV KSČ, ve které probíhala schůze, se

²⁸ Vladimír Čech. *Východočeské divadlo Pardubice* [online]. [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.vcd.cz/soubor/vladimir-cech/70>

²⁹ ŘEHÁČEK, Jan. *Sametová revoluce v Pardubicích*. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2009, s. 6-12.

³⁰ 17. listopad před čtvrt stoletím. *Pardubice podle vás* [online]. 14. listopadu 2014 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.pardubicepodlevas.cz/co-hybe-pardubicemi/17-listopad-pred-ctvrt-stoletim>

³¹ ŘEHÁČEK, Jan. *Sametová revoluce v Pardubicích*. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2009, s. 6-14

³² SKALECKÁ, Veronika. *Pardubice v období normalizace: politika, kultura a média od srpna 1968 do listopadu 1989*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016, s. 227. ISBN 978-80-7465-231-8.

sešli pardubičtí občané a opět vytvořili řetězec z lidských rukou. O vstup do jednacího sálu žádali zástupci studentů i OF, kteří zde chtěli přečíst prohlášení. Přijal je ideologický tajemník OV KSČ Jan Kučera, který jim sdělil, že se jedná o uzavřené stranické jednání a slíbil jim, že prohlášení sám přečte, což skutečně udělal. Po této konferenci následovalo mimořádné zasedání OV KSČ, kde bylo zvoleno nové vedení. Pardubické Občanské fórum se zasadilo o obměnu poslanců Federálního shromáždění za Pardubice. Místo Josefa Kempného a Václava Rabase se poslanci stali JUDr. Zdeněk Jičínský a RNDr. Libor Kudláček.³³

V dalších revolučních dnech docházelo k odstraňování názvů ulic či náměstí, které byly poplatné minulému režimu. Třída 7. listopadu se stala třídou 17. listopadu, náměstí V. I. Lenina bylo přejmenováno na náměstí Legií. Osmého února 1990 byla odstraněna socha V. I. Lenina z dnešního náměstí Republiky.³⁴

Diskuze se vedla i ohledně budoucího využití budovy, která doposud sloužila jako OV KSČ. Samotní komunisté navrhovali vytvoření společenského domu pro všechny politické subjekty a zájmové organizace. S dalšími návrhy přišli zástupci Střední potravinářské školy, kteří v prostorách budovy chtěli zřídit ubytovací prostory pro své studenty. Svůj návrh prezentovala i Komorní filharmonie, Konzervatoř a Lidová škola umění, které si společně stěžovaly na nedostatečné prostory. V únoru 1990 na Plenárním zasedání Městského národního výboru (dnes zastupitelstvo města) bylo doporučeno, aby se z budovy OV KSČ stal Dům hudby, kterým je budova dodnes.³⁵

Za završení sametové revoluce v Pardubicích můžeme pokládat návštěvu nově zvoleného prezidenta Václava Havla, který společně se svou ženou Olgou přijal pozvání pardubického Občanského fóra a 27. ledna 1990 promluvil ke zcela zaplněnému náměstí Osvobození (dnes již výše zmíněné náměstí Republiky). Po vystoupení diskutoval se členy OF v prostorách pardubického divadla.³⁶

³³ SKALECKÁ, Veronika. *Pardubice v období normalizace: politika, kultura a média od srpna 1968 do listopadu 1989*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016, s. 227-228. ISBN 978-80-7465-231-8.

³⁴ ŠAFÁŘ, Jan. Pardubice: 8. února 1990 byla od pardubického divadla odstraněna bronzová socha Lenina. *Pardubický deník* [online]. 8. února 2012 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <https://pardubicky.denik.cz/kratce/pardubice-8-unora-1990-byla-od-pardubickeho-divadla-odstranena-bronzova-socha-lenina-1014760.html>

³⁵ ŘEHÁČEK, Jan. *Sametová revoluce v Pardubicích*. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2009, s. 17-19.

³⁶ ŘEHÁČEK, Jan. *Sametová revoluce v Pardubicích*. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2009, s. 20.

2. Tištěná média v komunistickém Československu

Vpád vojsk do Československa měl pochopitelně vliv i na mediální život. Byl zřízen cenzurní úřad *Český úřad pro tisk a informace (ČÚTI)*. Tomu se podařilo již v počátcích normalizace zrušit vydávání přes 150 periodik.³⁷

Po dobu normalizace bylo nejvydávanějším a nejčtenějším periodikem Rudé právo, což byl tiskový orgán KSČ. Ke konci 80. let činil jeho denní náklad přes 1 milion výtisků. Následovaly Zemědělské noviny, Mladá fronta či deník Práce. Z časopisů byl populární časopis Vlasta cílící na ženské publikum či satirický časopis Dikobraz.³⁸ V 80. letech se začaly do Československa dovážet i západní tituly. Kupříkladu časopis Burda, jež obsahoval ukázky šatů, módních trendů a v příloze střihy.

2.1 Tištěná média v Pardubicích

2.1.1 Deník Pochodeň

Periodikem pro Východočeský kraj, do něhož byla v roce 1960 sloučena města Pardubice a Hradec Králové, byl deník Pochodeň.

Pochodeň vznikla jako dělnický tisk v roce 1906 v Hořicích. O 14 let později přesídlila redakce do Hradce. Po výše zmíněném sloučení a vzniku jednoho společného Východočeského kraje se Pochodeň stala deníkem a tiskovým orgánem krajského výboru KSČ.

Za doby normalizace tak Pochodeň vycházela od pondělí do pátku a v sobotu vycházel *Magazín Pochodeň na sobotu a neděli*. Cena deníku činila 50 haléřů a obsahoval 8 stran, sobotní magazín stál haléřů 70 a stran měl 12.³⁹

2.1.2 list Zář

V Pardubicích byl orgánem OV KSČ a ONV list Zář. Ten ve městě působil od roku 1945 a navazoval na tradici prvorepublikového Rudého východu. Tyto noviny tehdy působily jako noviny krajského výboru KSČ. Mezi léty 1948 až 1950 vycházely jako *Východočeská zář*. Od roku 1950 noviny opustily od slova Východočeská z názvu a vycházely pouze jako

³⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 327. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

³⁸ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s.253. ISBN 978-80-7367-698-8.

³⁹ TRESTROVÁ, Veronika. Tisk a kulturní politika pardubického okresu v období normalizace. Pardubice, 2012. s. 73. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.

Zář.

Oproti deníku Pochodeň vycházela Zář pouze dvakrát týdně, a to v úterý a v pátek. Zář se s Pochodní lišila i počtem stran, proti osmistránkové Pochodni měla Zář strany 4. Cena se však nelišila, stála 50 haléřů.

2.1.3 Studentský list

Vzhledem k povaze této bakalářské práce zde zmíním ještě jeden titul. Tímto titulem je Studentský list, který vznikl na půdě Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích. Oproti výše zmíněným titulům je nejmladší. Vznikl v revolučních dnech – konkrétně v pondělí 27. listopadu. Byl dílem studentů: Jiřího Ludvíka, Pavla Jebavého, Petra Kohouta, Libora Jošta, Ondřeje Poula, Tomáše Petra a Víta Sochy. Poslední jmenovaný byl zároveň členem pardubického OF, a tak koordinoval aktivity OF s aktivitami studentů. První číslo vyšlo v nákladu 120 kopií, počátkem prosince činil náklad 2000 kusů.

Studenti využívali prostory, které jim nabídly některé podniky, neboť časopis nesměli vydávat na půdě vysoké školy. Díky pomoci Marie Kaplanové a Vladimíra Kobera ze školního tiskařského střediska disponovali studenti od 3. prosince vlastním tiskařským střediskem.⁴⁰

⁴⁰ LENDEROVÁ, Milena. *Dějiny vysokého učení v Pardubicích: univerzita v proměnách času 1950-2010*. 3. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013, s. 38. ISBN 978-80-7395-734-6.

3. Analýza periodik

Před samotnou analýzou bych ráda zdůraznila fakt, že u některých článků (zejména ve Studentském listu) nejsou uváděni autoři (případně jsou uvedeny pouze zkratky), proto nejsou ani v citacích.

3.1 Pochodeň

Východočeský deník Pochodeň ve svém referování o průběhu sametové revoluce informoval převážně o tom, co se dělo v Praze a v krajském městě Hradci Králové.

První zmínkou o akci ze 17. listopadu 1989 byl článek ze dne 20. listopadu s názvem *Západní scénář nevyšel*.⁴¹ Čtenáře seznamuje s tím, že se v Praze konala demonstrace a vyvrací zprávy o tom, že by během ní byl zabit student Martin Šmíd. Doslova uvádí: „*Žádný z účastníků manifestace neutrpěl těžké zranění, ani nikdo nezemřel.*” Následně obviňuje zahraniční novináře z toho, že přijeli do Prahy s úmyslem, že o události budou informovat jako o krveprolití. Svou teorii autor potvrzuje tím, že „... *po skončení oficiálního shromáždění se skupina osob známá z různých protispolečenských vystoupení snažila vyprovokovat zákrok Bezpečnosti.*” Autor také uvádí, že demonstranti na opakované výzvy k odchodu odpovídali hesly žádajícími likvidaci komunistů.

První zmínku o událostech ve Východočeském kraji vydala Pochodeň ve středu 22. listopadu, kdy na titulní stránce vychází krátký text o shromáždění studentů v Hradci Králové a jejich následném průvodu městem, ke kterému se svévolně připojovali obyvatelé Hradce. Text končí zmínkou, že se účastníci po odzpívané hymně spořádaně rozešli.⁴²

V tom samém čísle se objevuje i první zmínka o událostech v Pardubicích. Konkrétně se jedná o studenty VŠCHT, kteří se připojili k výzvě pražských vysokoškoláků dočasně nepokračovat ve výuce. Článek informuje o mítinku v posluchárně školy, kterého se účastnilo na 400 studentů, pedagogové a rektor. „*Po déle trvajícím výměně názorů přijali studenti rezoluci, ve které odsoudili postup pořádkových sil v pátek 17. listopadu na Národní třídě v Praze, přihlásili se ke společnému prohlášení pražského městského výboru SSM a městské vysokoškolské rady SSM a vyhlásili zahájení týdenní stávk.*” Zároveň článek zmiňuje, že z diskuzí mezi studenty vyplynulo, že se pardubičtí vysokoškoláci distancují od formy násilných pouličních demonstrací. Mají zájem o konstruktivní dialog

⁴¹ NESG. Západní scénář nevyšel. *Pochodeň*. 1989, 78(273), 2.

⁴² NESG. V Hradci Králové. *Pochodeň*. 1989, 78(275), 1.

s pedagogy, stranickými a státnickými představiteli o problémech, které je tíží. Text neopomíjí ani fakt, že studenti uvažují o možnostech náhrady odpadlé výuky, a to formou nahrazení hodin v zápočtových týdnech či domácími cvičeními.⁴³

Část textu na straně 2 se věnuje i Východočeskému divadlu v Pardubicích, které se připojilo k výzvě pražských divadel a nehraje žádné představení.⁴⁴

Čtvrteční vydání – 23. listopadu – přináší vyjádření z vedení různých krajských podniků, mezi nimi i z pardubické Trioly a závodu Kazeto. Jejich prohlášení jsou si velice podobná, když obě hlásají, že současná situace je dílem protisocialistických sil v čele s Chartou 77, které se nyní podařilo na svou stranu získat i mládež a umělce. Oba podniky také odsuzují výzvy ke generální stávce a tvrdí, že *nejlépe vyjádříme svůj kladný vztah k naší socialistické společnosti prací a plněním hospodářských úkolů*.⁴⁵

O čtyři dny později – v pondělí 27. listopadu – vychází článek o konání okresních stranických aktivů funkcionářů KSC, Národní fronty, národních výborů a hospodářské sféry, kdy se část textu věnuje i Pardubicím. Na jednání měl zaznít požadavek na znovu svolání mimořádného zasedání ÚV KSC a mimořádný sjezd, kde by se formuloval akční program strany. Zazněla i kritika ČST, zejména její objektivnosti.⁴⁶ Stejně číslo informuje i o víkendových událostech, kdy se po řadě měst v kraji konaly mítinky na podporu generální stávky. Odhady hovořily o tom, že se ke generální stávce připojí na 20 000 pracujících z Hradce Králové, Pardubic a okolí.⁴⁷

Číslo z úterý 28. listopadu obsahuje detailnější popis průběhu generální stávky ve Východočeském kraji. Za Pardubice byly představeny Východočeské chemické závody Synthesia a členové jejich stávkového výboru. Během generální stávky stále pracovaly nepřetržité provozy, ale konaly se i mítinky a někteří pracovníci odjeli manifestovat do města. Členové stávkového výboru mimo jiné uvedli, že jedním z jejich požadavků je i urychlené řešení zhoršování pracovního a životního prostředí. V Dražkovicích, části Pardubic, zaznívaly ovšem jiné názory, že pokud se má stávkovat, tak jedině pro

⁴³ BT, SD, FRI, ČTK. K situaci na školách a divadlech kraje: VŠCHT v Pardubicích. *Pochodeň*. 1989, 78(275), 2.

⁴⁴ BT, SD, FRI, ČTK. K situaci na školách a divadlech kraje: Východočeská divadla. *Pochodeň*. 1989, 78(275), 2.

⁴⁵ NESG. Přinášíme další stanoviska pracujících kraje: Nechceme rozvrat společnosti. *Pochodeň*. 1989, 78(276), 2.

⁴⁶ NAR. Události této soboty a neděle v naší vlasti z jednání komunistů: Vyvést společnost z krize. *Pochodeň*. 1989, 78(279), 3.

⁴⁷ NESG. Rušný víkend ve Východočeském kraji. *Pochodeň*. 1989, 78(279), 3.

přestavbu. „Nelze od sebe oddělovat ekonomiku a politiku. Obojí je nutné pro růst životní úrovně, po které tak voláme.,“ článek pokračuje citací vedoucího kravína Oldřicha Dohnala: „Chceme se přihlásit ke všemu progresivnímu, ale tak, abychom nemuseli stávkovat. Ostatně stávkující také chtějí jíst.“ Citace pokračuje tím, že pan Dohnal jako komunista věří v nové vedení strany a zároveň chce, aby byla vyřešena hospodářská otázka. Text končí slovy: „Za velice důležité považuji, aby každý z nás by dobrým občanem a pracovníkem. Vůbec si nemyslím, že by lidé z Dražkovic měli jezdit do Prahy. My si naše problémy musíme vyřešit s konečnou platností tady doma, v obci i na pracovištích.“⁴⁸

Vydání ze čtvrtka 30. listopadu informuje o proběhlém krajském stranickém aktivu konaném v Pardubicích, na kterém vystoupil i člen předsednictva a tajemník ÚV KSČ Ivan Knotek, který ve svém projevu kladl důraz na to, aby strana začala pracovat novými metodami a vedla dialog.⁴⁹ V tom samém čísle nacházíme na druhé straně zmínku o tom, že by se měl uskutečnit lidský „Řetěz mezi městy“.⁵⁰ K uspořádání akce, jak je již uvedeno v části 1.4.1, skutečně došlo, a tak na titulní straně pondělního vydání Pochodně můžeme najít fotografii z akce.⁵¹ Ve středu 6. prosince přináší Pochodeň o lidském řetězu více informací než pouhou fotografií, text popisuje dojmy zúčastněných, které jsou velmi pozitivní a plné očekávání z budoucnosti.⁵²

Číslo z pondělí 4. prosince na dvou stranách informuje o mimořádných okresních konferencích strany. Pardubická konference, jejíž zahájení bylo doprovázeno novým lidským řetězem, jak bylo již vzpomínáno v části 1.4.1, je popisována jako organizovaná, vedená schopnými členy. Zároveň jsou představeny body, na kterých účastníci lpí, mezi nimi i bod na odvolání tehdejších členů ÚV KSČ a prošetření toho, kdo má na chybách ve straně vinu.⁵³ K pardubické konferenci se váže i článek s názvem *Z diskuse na mimořádné okresní konferenci KSČ v Pardubicích*, který vyšel v následujícím úterním čísle. František Müller, delegát mimořádného sjezdu, v něm vysvětluje, co by měly být další kroky strany. Tvrdí, že KSČ má od počátku své existence zapsáno ve štítu – čestnost, lidskost, obětavost, věrnost ideálům spravedlnosti, občanskou rovnost, mír a bratrství. Ve straně nevidí naléhavější úkol, než vypracování takové stanovy strany, která založí její sílu na síle a

⁴⁸ RIM. O generální stávce v kraji. Pochodeň. 1989, 78(280), 3.

⁴⁹ FRI. Soudruh Ivan Knotek na krajském stranickém aktivu: Především akceschopnost. Pochodeň. 1989, 78(282), 1.

⁵⁰ NESG. Řetěz mezi městy. Pochodeň. 1989, 78(282), 2.

⁵¹ Pochodeň. 1989, 78(285), 1.

⁵² NESG. Než se spojil lidský řetěz: Hradec Králové - Pardubice. Pochodeň. 1989, 78(287), 3.

⁵³ D. Mimořádné okresní konference: Pardubice. Pochodeň. 1989, 78(291), 4.

postavení základních organizací, jejich jediným posláním bude naplňovat vyhlášený nejvyšší zákon strany v obvodech její působnosti způsobem respektujícím všechny formy právní společnosti a právního státu. Dle Müllera, pokud chce strana přežít konec 20. století v Evropě, musí se stát stranou příslušníků a vrstev společnosti hlásících se k ideálům vepsaným ve štítu strany.⁵⁴ Dalším ohlasem ke konferenci je středeční článek *Hlas komunistů – divadelníků na mimořádné okresní konferenci KSČ v Pardubicích*. Michael Tarant, divadelní režisér a spolupracovník VČD, zastával názor, že pro budoucnost je důležité odvolat tehdejší ÚV KSČ v čele s generálním tajemníkem Urbánkem. Okamžitě zrušit krajské a městské výbory KSČ, které „prokázaly v posledních dnech svou neschopnost a zbytečnost“. Za důležité také pokládal určení těch občanů ČSR, kteří se spolupodíleli na vpádu pěti armád Varšavské smlouvy. Podporoval i myšlenku celonárodního referenda o kandidatuře na post prezidenta republiky a navrácení pojmů *čest* a *pravda* do politického života.⁵⁵

Situaci v polovině prosince v Pardubicích částečně zmiňuje i Josef Kopecký, čtenář Pochodně, který reaguje na článek *Když demokracii, tak pro každého*, ve kterém jeho autor uvádí, že se objevují hesla a plakáty urážející slušné lidi, vedoucí představitele KSČ. Kopecký vyzývá, aby se autor přijel podívat do Pardubic, kde by mu mohli studenti dát lekci o slušnosti a morálce.⁵⁶

Po vánočních svátcích vychází ve středu 27. 12. sekce *Vaše názory, stanoviska* stanovisko od zaměstnanců Výzkumného ústavu organických syntéz v Pardubicích. Ti vyjadřují nesouhlas s vyjádřením vlád ČSSR, ČSR a SSR ze dne 21. listopadu a plně podporují svolání vysokoškoláků z téhož dne. Zároveň předseda ZO KSČ Miroslav Havel z téže organizace připojuje další stanovisko ohledně schůze ZO KSČ 29. 11. 1989. Komunisté v něm požadují přehodnocení událostí z roku 1968, odvolání zkompromitovaných funkcionářů z KSČ. Také uvádí, že „Vedoucí úloha strany nemůže být dána pevně, o prioritní postavení je třeba usilovat pouze demokratickou cestou. Podporujeme vytvoření koaliční vlády národní dohody, ve které budou rozhodovat osobní kvality každého člena.“⁵⁷

Toto je poslední zmínka v Pochodni ohledně sametové revoluce v Pardubicích. I přes to, že

⁵⁴ MÜLLER, František. Z diskuse na mimořádné okresní konferenci KSČ v Pardubicích. *Pochodeň*. 1989, **78**(292), 2.

⁵⁵ TARANT, Michael. Hlas komunistů - divadelníků na mimořádné okresní konferenci KSČ v Pardubicích. *Pochodeň*. 1989, **78**(293), 4.

⁵⁶ KOPECKÝ, Josef. O serióznosti Pochodně. *Pochodeň*. 1989, **78**(297), 3.

⁵⁷ NESG. Život kolem nás v zrcadle dopisů čtenářů Pochodně: Vaše rezoluce, stanoviska. *Pochodeň*. 1989, **78**(304), 4.

jsou města Hradec Králové a Pardubice téměř stejně velká, dával krajský deník daleko více prostoru městu Hradci Králové.

3.2 Zář

Vzhledem k tomu, že Zář vycházela pouze dvakrát týdně (viz část 2.1.2), objevuje se první článek věnující se počínajícím revolučním událostem až v pátek 24. listopadu. Úterní vydání (21. listopadu) se o začínající revoluci vůbec nezmiňuje.

V pátek 24. listopadu tedy vychází souhrnný článek demonstrací za uplynulý týden. Zmíněn je i pochod studentů gymnázia Dašická. V textu je i zmíněna prosba stávkujících studentů, kteří přišli do redakce Záře a požádali o tlumočení jejich stanoviska širší veřejnosti. „*Studenti VŠCHT se distancují od všech projevů násilí a konfrontace. Své požadavky chtějí prosadit klidnou cestou a nezvadat žádnou příčinu k zásahu bezpečnostních složek. Zároveň vyzývají spoluobčany k širší diskusi.*“⁵⁸

Páteční číslo přináší i společné prohlášení předsedy okresního výboru Národní fronty a vedoucího tajemníka Jaroslava Kubínka a předsedy ONV a člena předsednictva OV KSČ Viktora Chrobka. To začíná slovy: „*Říkáme své ano socialismu a poctivé práci, své ano aktivnímu životnímu postoji. Ale také své ne průměrnosti a pesimismu.*“ Autoři mimo jiné oceňují rozvahu drtivé většiny pracujících, kteří vědí, „*že nepracovat dnes znamená strádat zítra.*“, rozvahu příslušníků ozbrojených složek, „*kteří se zachovali velice zodpovědně i v případě zjevných provokací.*“ Prohlášení končí slovy: „*Jsmo příliš lákavým systémem pro deklasované živly, než aby v okrese mohla být oslabena ochrana majetku a veřejného pořádku. Je nezbytné diskutovat, vysvětlovat. Nelze se uzavírat dialogu, ale nedopustíme, aby hovořili a jednali zneuznaní mluvkové. Všude máme dost talentovaných a schopných lidí, řádných občanů. Ti ať hovoří!*“⁵⁹

Podobně jako v Pochodni i v Záři vznikla sekce určená dopisům od čtenářů, stanoviskům a podobně jako v Pochodni i tady byly názory rozdílné. V čísle z úterý 28. listopadu se přispěvatelé sice shodli, že odsuzují zásah na Národní třídě, ale názory se rozcházely v přístupu ke generální stávce. V tomto čísle jsou vzhledem k periodicitě Záře zveřejněny stanoviska z doby, kdy se stávka teprve chystala, jak upozorňuje v perexu redakce Záře. Například stanovisko CZV SSM Elektráren Opatovice nad Labem hlásalo, že generální stávku nepovažuje za východisko ze situace. Naopak pracující Výzkumného ústavu organických syntéz ve svém vyjádření uvedli, že jsou připraveni se ke stávce připojit.⁶⁰ I

⁵⁸ ČÁK. Demonstrace v Pardubicích. *Zář*. 1989, 39-49(94), 1.

⁵⁹ KUBÍNEK, Jaroslav a Viktor CHROBEK. Společné prohlášení. *Zář*. 1989, 39-49(94), 1.

⁶⁰ NESG. Pošta minulých dní: Ve stanoviscích, která jsme obdrželi, se odráží složitost doby. *Zář*. 1989, 39-49(95), 2.

v následujícím čísle (pátek 1. prosince) jsou stanoviska zajímavá. Větší prostor je věnován i samotnému informování o proběhlé generální stávce. Tři stanoviska, z nichž jedno se staví kladně ke stávce a dvě ji opovrhují. To s pozitivním přístupem pochází ze stávkového výboru studentů VŠCHT. Ti v prohlášení kromě podpory stávky vyzývají ke zrušení Lidových Milicí či zrušení článku 4 ústavy o vedoucí úloze KSČ. Vítají kádrové změny ÚV KSČ, ale zároveň vyjadřují znepokojení, zda je tento krok dostačující. Naopak příslušníci OS SNB Pardubice a členové 1. ZO SSM jednoho z pardubických vojenských útvarů generální stávku odsuzují. Shodují se, že chtějí prošetření zásahu na Národní třídě, ale zároveň odsuzují pokusy o rozvrat ve společnosti vyvolané protisocialistickými živly. Vyjadřují své pohoršení nad projevem mluvčího OF a varují, aby se občané nedali strhnout do vleklých stávek, jež by nás dovedly do hluboké krize.⁶¹

Zář také informovala o debatách veřejnosti s herci. Například článek *Studenti hovořili s dělníky*, který vyšel v úterý 28. listopadu, přináší zprávu o proběhlé besedě na půdě Domu kultury ROH v Pardubicích. Obsahem byly nejen projevy místních studentů, ale také projev herečky Městských divadel pražských Věry Galatíkové. Z jejího projevu Zář vybrala pasáž, kde Galatíková apeluje na nutnost umět naslouchat a zároveň informovala o dění v pražských divadlech. Zář též uvedla, že Galatíková tvrdí, že nikdo z umělců nechce rušit KSČ, ale řešit problémy musí lid, kterému tato země skutečně patří.⁶²

Číslo z pátku 1. prosince informuje o událostech z generální stávky. Článek si dokonce vysloužil takovou pozornost, že je na titulní straně hned vedle názvu novin. Zář v textu píše: „*Je třeba pravdivě uvést, že by bylo jen velice málo míst, kde by se o stávce alespoň nediskutovalo.*“ Informuje i o shromáždění před Východočeským divadlem a o zúčastněných píše, že se po jeho ukončení v poklidu rozešli zpět do práce či domů.⁶³

Úterý 5. prosince přináší na titulní straně fotografii z akce *Řetěz z lidských rukou*, o které krátce informovala článkem již v pátek 1. prosince. Fotografie je doplněna krátkým popisem, že občané i touto formou vyjádřili své touhy po změně ve společnosti.⁶⁴ V tomto čísle jsou i zajímavé rozhovory se zaměstnanci TMS (Továrny mlýnských strojů v Pardubicích). Většina respondentů byla členy KSČ a shodovali se, že by mělo dojít ke zrušení ZO KSČ a Lidových milicí. Například Josef Kudláček zmínil: „*V těchhle dnech*

⁶¹ NESG. Pošta minulých dnů. *Zář*. 1989, 39-49(96), 1-2.

⁶² NIN. Studenti hovořili s dělníky. *Zář*. 1989, 39-49(95), 1-2.

⁶³ ČÁK. Lidé vyjádřili svůj postoj. *Zář*. 1989, 39-49(96), 1-2.

⁶⁴ *Zář*. 1989, 39-49(97), 1.

jsem se rozhodl, že budu mluvit pravdu a jen pravdu. Měli jsme sice už Poučení, teď se bude opět přehodnocovat, a jde o to, jestli se poučíme tak jako tenkrát, pak to bude špatné. Karel Petr, jediný respondent, jež nebyl uveden jako stranický, prohlásil, že v pondělí s kolegy odešli v poledne na manifestaci před divadlo, aby tím vyjádřili podporu studentům. Účast na stávce si chtějí napravit. Také tvrdí, že dělníci v TMS „táhnou“ za jeden provaz. Další respondent, Stanislav Vávra, dodává, že pluralismus je reálný a že komunisté se nemusí bát opačných názorů, neboť ze střetu vyjde ten nejlepší. Udává také, že stranické orgány na všech stupních zklamaly a nejdůležitější dle Vávry je, aby se ekonomika Československa „postavila na nohy“.⁶⁵

Schůzky zástupců OF s delegací OV NF získaly také v Září své místo. První v pátek 1. prosince, kde jsou zmíněny i požadavky OF pro svou činnost. O jejich splnění (získání vývěsky či prostoru pro vysílání v městském rozhlasu) informuje Zář v úterý 5. 12.⁶⁶

Úterní číslo též zveřejňuje dva skutečně pozoruhodné vzkazy v kategorii *Pošta minulých dní*. Tím prvním je dopis členů SNB v Pardubicích, kteří své vyjádření adresovali generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Karlu Urbánkovi, ve kterém mu nejprve gratulovali ke zvolení do funkce a vzápětí si postěžovali, že jim nebyl nikde dán prostor pro vyjádření se. Uvádí, členové SNB a Lidových milicí byli v pátek 17. listopadu napadáni hanlivými výroky. Zároveň generálního tajemníka ujišťují, že jsou oddáni pokračovat ve své práci pro naši socialistickou vlast. Tvrdí, že je to v současné situaci pro ně velice těžké a chtějí svou poctivou prací, jež se dle svých slov nikdy nezpronevěřili obhajovat a prosazovat politiku KSČ. Druhý dopis je od bývalých redaktorů Čs. rozhlasu Pardubice Aleny Štěrbové a Ivana Ladýře, kteří byli po srpnu 68 z práce propuštěni. Ti ve svém sdělení nabádají k tomu, aby se lidé chovali slušně, odkazují na Karla Čapka, o kterém hovoří jako o největším československém novináři a vyjadřují své přání, aby slova studentů o demokratickém dialogu nezůstala jen plakátovou teorií.⁶⁷

Za zmínku jistě stojí i článek z pátku 8. prosince z besedy se členy OF s názvem *O činnosti OF v okrese*. Jeho součástí je rozhovor se třemi osobnostmi OF v Pardubicích – Jarmilou Stibicovou, Bohdanem Dvořákem a Vladimírem Čechem. Poslední jmenovaný popisuje pardubickou atmosféru při zrodu hnutí: „Řekl bych, že jsem v životě nezažil tak skvělou atmosféru. Najednou se zkrátka sešli naprostí amatéři a každý dělal, co mohl.“

⁶⁵ LH, MIK. Sonda do otevřených názorů: Co nám řekli v TMS. *Zář*. 1989, **39-49**(97), 1.

⁶⁶ ČÁK. Druhá schůzka se zástupci OF. *Zář*. 1989, **39-49**(97), 1.

⁶⁷ ŠTERBOVÁ, Alena a Ivan LADÝŘ. Pošta minulých dnů. *Zář*. 1989, **39-49**(97), 1-2.

Popsal i současné prosincové dny: „*Lidé, které vůbec neznáte, přijdou a přinesou vám třeba upečenou bábovku, klobásu či štrůdl.*“ Všichni tři se také vyjadřují k situaci v okolí Pardubic, ke vzniku OF například v Přelouči či Holicích. Závěrem Dvořák se Stibicovou mluví o palčivém problému ekologie a zdravotnictví v pardubickém regionu, které by OF chtělo řešit. Zkrácený záznam z besedy je v závěru opatřen poznámkou redakce, ve které se mimo jiné píše: *Nečiníme z naší debaty žádný závěr. Předkládáme tento zkrácený záznam široké veřejnosti jako příspěvek do současného toku informací.*⁶⁸

V následujícím čísle – v úterý 12. prosince – se na titulní straně Záře objevuje nová rubrika „*Občanské fórum informuje*“. Ta se v novinách objevuje od této chvíle až do konce zkoumaného období. Na první straně tak doplňuje též velmi časté zprávy o jednání rady ONV.⁶⁹

Za očistu a obrodu. Tak zněl článek, který informoval o mimořádné okresní konferenci KSČ v Pardubicích. Vedoucí tajemník OV KSČ Jaroslav Kubínek na ní zdůraznil, že „*je třeba pokračovat v jednání s představiteli OF, ale také je nutné zabránit dalšímu poklesu autority komunistické strany.*“ Stanovisko a usnesení z konference, stejně jako kádrové změny zveřejňuje Zář na druhé straně úterního čísla.⁷⁰

V pátek 15. prosince patří titulní strana zejména seznamu poslanců okresního národního výboru. V perexu se dozvídáme, že ke zveřejnění tohoto seznamu dochází na základě přání OF, aby se veřejnost mohla případně vyjádřit k práci jednotlivých poslanců.⁷¹

Na titulní straně zaujme i článek s názvem *Rehabilitace roku 1968 a dnešek*. Jednalo se o rozhovor s Josefem Loskotem, bývalým předsedou ONV v Pardubicích, který musel po roce 1968 z této funkce odejít. Loskot se v rozhovoru zcela otevřeně kriticky vyjadřuje k poměrům, které po dvacet let vládly v ČSSR.⁷²

Sekce *Pošta minulých dnů* přináší mimo jiné vyjádření dvou občanů – důchodců. Ti ve svých dopisech zaujaly zcela odlišné postavení. Na jedné straně Jiřina Kuntová, která používá spojení jako „*strana zpolitizovala i vzduch, který dýcháme*“ a připojuje svůj obdiv

⁶⁸ REDAKCE. Beseda „u kulatého stolu“ v redakci Záře: O činnosti Občanského fóra v okrese. *Zář*. 1989, **39-49**(98), 1-2.

⁶⁹ NESG. Občanské fórum informuje. *Zář*. 1989, **39-49**(99), 1.

⁷⁰ MIK. V Pardubicích se konala mimořádná okresní konference KSČ: Za očistu a obrodu. *Zář*. 1989, **39-49**(99), 1.

⁷¹ Seznam poslanců okresního národního výboru. *Zář*. 1989, **39-49**(100), 1.

⁷² ZK. Rehabilitace roku 1968 a dnešek. *Zář*. 1989, **39-49**(100), 1,3.

studentům a přání svobody⁷³. Na straně druhé Ladislav Kačírek, člen KSČ od roku 1945, který se ke stávkám a demonstracím staví negativně a vzpomíná na první buržoazní republiku a kritizuje studenty za vylepování plakátů, jež hanobí stranu.⁷⁴

Vydání z úterý 19. prosince sdílí společné prohlášení Občanského fóra a OS SNB Pardubice. Jedná se výzvu občanům, aby se vyvarovali násilí, provokací a respektování platných zákonů.⁷⁵ Vedle tohoto článku najdeme i článek o do té doby zakázaném umělci Milanu Kunderovi.⁷⁶

V pátek 22. prosince, poslední předvánoční vydání, se na titulní straně objevuje vzkaz od členů redakce. Ti reagují na požadavek změny názvu listu. *„Domníváme se, že název zprofanovaný není. Není důvod ho chápat jako symbol „protiidovosti.“ Nakonec o zájmu čtenářů svědčí i tradičně malá remitenda (tj. počet neprodaných výtisků).“* Dále reagují i na odstranění grafiky srpů a kladiv. *„Nejedná se o záhlaví, nýbrž o státní vyznamenání Za vynikající práci, které Záři jako jediným okresním novinám propůjčil prezident republiky. Doposud nikdo neprokázal, že by to bylo uděleno neoprávněně a nezaslouženě. Pokud se týče grafických symbolů – myslíme si, že kladivo jako znak dělníků a srp rolníků – zemědělců nejsou v žádném případě zpátečnické nebo protiidové, spíše naopak.“*⁷⁷

Na druhé straně je zmínka o složení nové redakční rady, kdy svého zástupce získali zástupci i jiných stran než pouze z KSČ, například také zástupce z Občanského fóra.⁷⁸

Do zkoumaného období spadá ještě číslo z 29. prosince, jediné, které vyšlo mezi svátky. Tímto číslem bohužel Krajská knihovna v Pardubicích nedisponuje.

⁷³ KUNTOVÁ, Jiřina. Pošta minulých dnů. *Zář.* 1989, **39-49**(100), 2.

⁷⁴ KAČÍREK, Ladislav. Pošta minulých dnů. *Zář.* 1989, **39-49**(100), 2.

⁷⁵ Koordinační výbor OF a příslušníci OS SNB Pardubice. Společné prohlášení. *Zář.* 1989, **39-49**(101), 1.

⁷⁶ Milan Kundera. *Zář.* 1989, **39-49**(101), 1.

⁷⁷ REDAKCE. Vážení čtenáři. *Zář.* 1989, **39-49**(102), 1.

⁷⁸ Nová redakční rada. *Zář.* 1989, **39-49**(102), 2.

3.3 Studentský list

Studentský list se již svým nultým číslem značně lišil od prvních dvou analyzovaných titulů. Nejen vzhledem (v prvních číslech pouze přebíral články z Mladé fronty a Svobodného slova), ale hlavně obsahem. Čtenář si tak mohl připomenout – či zcela nově objevit – citáty prvního československého prezidenta T. G. Masaryka nebo zjistit, jak vidí budoucnost Marta Kubišová, do té doby na 20 let zakázaná zpěvačka.

Vydavatelé Studentského listu často ke zprávám s celorepublikovým významem připojovali své komentáře a karikatury.

Ve středu 29. listopadu dokonce vychází čísla dvě (2,3). V čísle 2 se objevuje první čistě pardubický článek. Jedná se o zprávu o uskutečněném prvním setkání představitelů pardubického Občanského fóra se zástupci Národní fronty, které proběhlo na půdě Městského národního výboru v Pardubicích. Studenti informují, že původně na schůzku nebyli pozváni a že se o ní dozvěděli díky zástupcům OF, kteří s nimi spolupracují. Zástupci studentů odešli s pocitem, že existuje snaha „hrát o čas“ a rozštěpit studentské snahy. Text končí slovy: *„První, zatím pouze informativní dialog, byl zahájen. Žádných konkrétních výsledků však dosaženo nebylo. V dalším dialogu by se mělo nadále pokračovat.“*⁷⁹

Článek s názvem *Co si myslí dělníci VCHZ*, který vychází v tom samém čísle a přináší informace o debatě zástupců studentů s dělníky ve Východočeských chemických závodech Synthesie Semtín. Autor sděluje, že mezi dělníky vládne skvělá atmosféra a že se ve všech oblastech názorově shodovali se studenty. *„Je zřejmé, že studenti mají plnou podporu dělnické třídy. Proto je nutno ve stávce vytrvat tak dlouho, dokud naše požadavky nebudou splněny. Zejména toto stanovisko se setkalo s velkým ohlasem. Byla nám nabídnuta finanční i materiální pomoc. Studenti se s dělníky dohodli i na vytvoření neformálního diskuzního výboru, který bude pravidelně konfrontovat názory a vyměňovat si informace.“*⁸⁰

Druhé vydání ze středy 29. listopadu (tedy číslo 3) přináší přepsaný dopis od inženýra Pavla Levého, který byl jednou z obětí komunistického režimu v Pardubicích. Ve svém sdělení vyjadřuje obdiv a vděk studentům, kteří bojují za demokracii. Popisuje, jak se v 50. letech potkal ve vězení se svým profesorem z VŠCHT a jak byl poslán do uranových dolů.

⁷⁹ Hrají na čas!!!. *Studentský list*. 1989, 1(2), 1.

⁸⁰ BOSS. Co si myslí dělníci VCHZ?. *Studentský list*. 1989, 1(2), 2.

„Dojetím je mi skoro až do pláče. Tím končí svůj vzkaz studentům.“⁸¹

Kritický komentář k pomalému šetření zásahu ze 17. listopadu vydává autor s přezdívkou Boss. Ten v článku s názvem *Odpovědnosti* udává, že každý rozkaz se nahrává na magnetofon, je tedy s podivem, že stále není určen přesný viník. Ministra vnitra Kincla spolu s vedoucím tajemníkem Městského výboru KSČ v Praze Štěpánem označuje za veřejné nepřátele a nepřátele pro demokracii.⁸²

Čtvrté číslo Studentských listů informuje o besedě studentů a pedagogů z VŠCHT se zástupci Československé strany lidové. Ti studentům vyložili historii strany a spolupráci s KSČ popsali jako spolupráci kočky s myší. Všichni přítomní se pak shodli, že musí být co nejdříve zrušen článek Ústavy zaručující vedoucí úlohu KSČ. Iniciativa by dle nich měla přijít od samotných komunistů. V závěru autor vyjadřuje vděk, že k takovému setkání, které by dříve nebylo možno, došlo.⁸³ Vzhledem k tomu, že vydavatelé Studentského listu byli studenti VŠCHT, v krátkém článku stručně popisujícím život Václava Havla zdůrazňují, že byl vyučen chemikem.⁸⁴ V čísle 4 ze čtvrtka 30. listopadu se objevuje i zmínka o chystaném řetězu z lidských rukou mezi městy Hradcem Králové a Pardubicemi.⁸⁵ O jeho průběhu se ovšem více nedozvíme, neboť čísla 6 a 7, která vyšla po neděli 3. prosince, kdy se řetěz uskutečnil, v Univerzitní knihovně Pardubice chybí.

Číslo z pátku 1. prosince přináší příspěvek autora Bosse o bojové pohotovosti. V textu zmiňuje, že školu v probíhajících dnech navštěvuje mnoho občanů, včetně několika příslušníků Československé lidové armády. Ti tvrdili, že již několik dní mají bojovou pohotovost. Autor dále rozebírá diskuzní příspěvek ministra národní obrany Václavíka, který tvrdil, že armáda ve stavu bojové pohotovosti není a ani nebyla. Dle autora se tedy není čemu divit, když je ministr terčem značně nelichotivých slov, neb mu není možné věřit.⁸⁶ V druhém článku autor „vyhlašuje pátrání“ po tvůrcích letáků, kteří se vydávají za členy „Nezávislých dělnických hnutí“ či za „informované občany“. Obsah letáků nezmiňuje, ale informuje o faktu, že letáky jsou doprovázeny proudem červeného spreje, který všem přiděluje práci. Autor popisuje, jak se rozhodli odhalit totožnost těchto anonymů, kteří po městě vyvážají tyto vyhlášky. Při projíždění Pardubicemi si všimli, že „ti

⁸¹ Oběť režimu. *Studentský list*. 1989, 1(3), 2.

⁸² BOSS. *Odpovědnosti*. *Studentský list*. 1989, 1(3), 1.

⁸³ Lidovci ve škole. *Studentský list*. 1989, 1(4), 1.

⁸⁴ Václav Havel také chemik. *Studentský list*. 1989, 1(4), 2.

⁸⁵ Podají si ruku dávní rivalové?. *Studentský list*. 1989, 1(4), 1.

⁸⁶ BOSS. Byla či nebyla bojová pohotovost?. *Studentský list*. 1989, 1(5), 2.

druzí“, které hledali, byli rychlejší, pozvali dva studenty do bílého Žiguli s karlovarskou značkou, představili se jako bezpečnost a chvíli studenty drželi a povídali si s nimi (což autor označuje za kamarádké popovídání). Následně je pustili. Autor dodává, že toto auto našli před nádražím na místě vyznačeném pro VB a TAXI. „Potom nás však zaregistrovali, a tak ve chvíli, kdy jsme šli vstříc dialogu, naskákali do auta a zmizeli neznámo kam.“ V závěru článku autor apeluje, aby se tito anonymní vylepovači ozvali a přišli s nimi vést dialog. „Přece se nebudeme honit v noci po našem ke svobodě mířícím městě.“⁸⁷

Číslo z pondělí 11. prosince zveřejňuje vzkaz pardubickému OF, který se skládá z výčtu některých argumentů voličů k osobě zakladatele pardubické konzervatoře Václava Rabase, který působil jako bezpartajní poslanec za Pardubice-město ve Federálním shromáždění. Rabas v revolučních dnech údajně rád zdůrazňoval, že působí jako bezpartajní, ale zároveň ve svých projevech používal spojení jako „my komunisté“. Což mu vyčetl kolektiv pedagogů konzervatoře Pardubice. Jako ukázkou jeho nekompetence pro úřad poslance vybrali voliči fakt, že vyzdvihoval japonského premiéra a označoval ho – ještě 25. listopadu – za skvělého ekonoma. Tento již bývalý premiér byl v době vzniku článku vyšetřován v souvislosti s korupční aférou. Výčet završují tím, že jim nejvíce vadí fakt, že o sobě Rabas tvrdí, že je čestný člověk, který nepřevléká kabát.⁸⁸

V čísle 12, které vyšlo 12. prosince, se čtenáři dozvídají, že v prostorách VŠCHT je k dispozici magnetofonový záznam s projevem generálního tajemníka ÚV KSČ Miloše Jakeše z Červeného Hrádku.⁸⁹ Článek s názvem *Náš hlas Havlovi* je přepisem telegramu od studentů a členů Občanského fóra adresovaný poslancům Federálního shromáždění z 11. prosince. Ti jednoznačně podporují Václava Havla na funkci prezidenta republiky a žádají poslance, aby hlasovali pro jeho zvolení. Havla vidí jako reprezentanta demokratizačního procesu a národního porozumění.⁹⁰

Třinácté číslo Studentského listu ze středy 13. prosince přináší informaci o výzvě semtínských vojáků (Semtín je část Pardubic). Na jejich posádce vzniklo Vojenské fórum a k založení dalších vyzývají ostatní vojenské posádky. Ve svém prohlášení vyjadřují pobouření nad jednáním jejich nadřízených orgánů a vypouštění dezinformací o událostech

⁸⁷ BOSS. Kdo jsou?. *Studentský list*. 1989, 1(5), 2.

⁸⁸ Občanskému fóru v Pardubicích. *Studentský list*. 1989, 1(11), 2.

⁸⁹ Informace pro vás!!! *Studentský list*. 1989, 1(12), 1.

⁹⁰ Náš hlas Havlovi. *Studentský list*. 1989, 1(12), 1.

ze 17. listopadu. V jejich podání byli příslušníci SNB napadeni studenty, OF chce delší vojnu a celé hnutí je řízeno prostřednictvím Charty 77 ze západu. Ve výzvě také vyjadřují politování nad skutečností, že nadřazení stále vytvářejí nátlak na vojáky z povolání, kteří podporují občanská hnutí. V závěru apelují na občany, aby podporovali OF, Veřejnost proti násilí a také Václava Havla jako kandidáta na prezidenta republiky.⁹¹

Vydání ze 14. prosince informuje občany o 3 peticích, které mohou být podepsány v Pardubicích. Jsou jimi: petice za odstoupení poslanců Kempného a Rabase. Navrácení sochy T. G. Masaryka na původní místo, odstranění sochy V. I. Lenina a přejmenování náměstí, kde tato socha stála, na náměstí T. G. Masaryka. Poslední petice je věnována podpoře kandidatury Václava Havla na post prezidenta.⁹² V totožném čísle autor s přezdívkou Gataulin informuje o akci *Pochod míru a porozumění*, který vede z Prešova přes Bratislavu až do Prahy. Do Pardubic jeho účastníci dorazí v sobotu 16. prosince, prohlédnou si výstavu plakátů ve Východočeské galerii v Pardubicích a druhý den ráno se zúčastní mítinku u divadla. Do Prahy se vydají posílení o pardubické účastníky. Cílem celého pochodu je informovat obyvatele v obcích o situacích ve městech, které před tím navštívili.⁹³

Patnácté číslo, jež vyšlo 18. prosince, je z velké části tvořeno karikaturami. Jednou z nich je i obrázek dvou mužů stojících před (dnešním) Domem hudby, tehdy sídlem Okresního výboru KSČ, doplněný o text „A chalupu, a chalupu dostanem od strany.“ Karikatura tedy reaguje na situaci, kdy se řešilo, co se bude s budovou dít. Vzhledem k tomu, že se o budovu hlásila pardubická filharmonie, můžeme se domnívat, že právě proto je textem upravená verze písně z opery *Prodaná nevěsta* – Zním jednu dívku.

Osmnácté číslo Studentského listu z 21. prosince přináší žádost vojáků z Lešan, ke které se připojili i pardubičtí vojáci. Hlavním bodem žádosti je prosba o zkrácení základní vojenské služby.⁹⁴

Quo vadis, SPŠCH? Tak zní název článku z 19. čísla Studentských listů (poslední předvánoční vydání listů, vyšlo 22. prosince). Informuje o událostech z 21. listopadu, kdy na Střední průmyslovou školu chemickou v Pardubicích přišla skupina studentů VŠCHT, kdy se převážně jednalo o bývalé žáky školy, aby informovali studenty o revolučním dění.

⁹¹ GATAULIN. Vojáci – následujte nás. *Studentský list*. 1989, 1(13), 2.

⁹² Podpisy, podpisy. *Studentský list*. 1989, 1(14), 2.

⁹³ GATAULIN. Pochod míru a porozumění. *Studentský list*. 1989, 1(14), 2.

⁹⁴ Vážený koordinační výbore. *Studentský list*. 1989, 1(18), 2.

Narazili však na odpor ředitelství. V rámci návštěvy se ve škole setkali s učitelem Moravcem, který sympatizoval se studenty VŠCHT a následně s nimi na chodníku před SPŠCH diskutoval o úloze studentů v letech 1648, 1848, 1939, 1948, 1968 a 1989. „Vedení SPŠCH následně napsalo dopis na jistá místa v Chrudimi (kde Moravec bydlel) a upozorňovalo na jeho nebývalou politickou aktivitu.“ Celá tato událost proběhla před zrušením úlohy KSČ.⁹⁵ V tom samém čísle vychází i zmínka o tom, že studenti postgraduálního studia na VŠCHT vyjadřují podporu studentům tím, že se navrátí do podniků a postgraduální studium dokončí po ukončení studentské stávky.⁹⁶

Poslední číslo ze zkoumaného období, číslo 20 z 29. prosince 1989, přináší rozhovor s písničkářem Hutkou, který koncertoval v Pardubicích. Článek bez nadpisu začínající rovnou perex informuje čtenáře o proběhlém koncertě a Hutka následně v rozhovoru mluví o sdružení nazývaném *Šafrán*, které v 70. letech fungovalo jako prostor pro hudebníky, kteří se obávali, že budou muset ukončit své kariéry. Nový *Šafrán* si Hutka představuje jako vydavatelství desek, knih, ale i jako agenturu. V závěru vzkazuje studentům „*Braňte se!*“.⁹⁷

⁹⁵ Quo vadis, SPŠCH? *Studentský list*. 1989, 1(19), 2.

⁹⁶ *Studentský list*. 1989, 1(19), 2.

⁹⁷ JANÁL, P., J. LUDVÍK a O. POUL. *Studentský list*. 1989, 1(20), 2.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zaměřila na mediální obraz sametové revoluce v Pardubicích. Analýze článků jsem podrobila tři média, která měla k Pardubicích blízko nebo v nich přímo vycházela.

Jako první jsem zkoumala východočeský deník Pochodeň. Ten velikou pozornost věnoval – kromě celorepublikových událostí – událostem v krajském městě Hradci Králové. Jak jsem již zmínila v odstavci pod analyzovanými články z Pochodně, i přes to, že jsou města Pardubice a Hradec Králové podobně velká, v mnou zkoumaném období, kdy vyšlo 35 čísel Pochodně, se deník zmiňoval o Pardubicích pouze ve 12 číslech. Rozumím tomu, že události z krajského města jsou pro krajský deník stěžejní, ale domnívám se, že druhé největší město v kraji by si zasloužilo minimálně podobnou pozornost.

Druhým zkoumaným listem byly noviny Zář, orgán OV KSČ a ONV v Pardubicích. Z dobových článků, které byly v Záři publikovány, lze nabýt dojmu, že se redaktoři pokoušeli alespoň o vyvážené informování. Na jedné straně se čtenář dozvěděl, co se dělo na schůzích KSČ, na straně druhé byly zveřejňovány zprávy o postojích studentů VŠCHT, dělníků a ze sekce *Pošta minulých dní* i různorodých občanů. Od 12. prosince vzniká nová rubrika „OF informuje“, díky tomu se v Záři objevují kromě zpráv ze schůzí ONV i informace z demokratických proudů. Po celou dobu zkoumání působí Zář jako médium, které se tedy snaží o vyvážené informování. Z tohoto důvodu se může jevit jako překvapivý vzkaz v posledním předvánočním čísle, kde se redakce odmítla vzdát znaku srpu a kladiva v záhlaví a obhajovala to tím, že to je ocenění od prezidenta, které nebylo prohlášeno za nezasloužené.

Co se ale změnilo u obou výše uvedených titulů, bylo označení pod názvem listu. Pochodeň byla až do středy 13. prosince 1989 vydávána a značena jako *Orgán východočeského KV KSČ*, ve čtvrtek vyšla jako *Deník východočeského kraje*. Zář vycházela jako *Orgán OV KSČ a ONV v Pardubicích*, od pátku 15. prosince vyšla už jako *List pardubického okresu*.

Posledním zkoumaným listem byl Studentský list. Ten již od počátku vybočoval oproti Pochodni a Záři. List totiž zveřejňoval kromě článků i vlastní komentáře. V nich autoři hodnotili právě probíhající situaci, tak přidávali své pohledy na uplynulých 40 let, či některé představitele KSČ. Studentský list se nebál vyjádřit svůj názor buď písemnou formou, nebo formou karikatury, ve které zesměšňovali členy KSČ. Zároveň zveřejňoval

články týkající se nejen pardubického dění, ale i celorepublikového (často přebírané z Mladé fronty či Svobodného slova), a tak se stal pro lidi hledající informace jinde než v Pochodni a Záři zdrojem informací. V úvodu jsem prezentovala domněnku, že právě Studentský list bude o celé situaci informovat nejobektivněji. Vzhledem k tomu, že se v listu často vyskytují komentáře, které jsou subjektivní, se mi tato myšlenka nepotvrdila. Přesto byl však tím, který na celou situaci nahlížel z pohledu nekomunistického média a přinášel demokratická vyjádření již od nultého čísla.

Summary

The aim of this bachelor thesis was to chart how the regional media interpreted the events of November and December 1989 in the Czechoslovakia, also known as “the Velvet revolution”.

In the first part of this thesis I presented historic milestones in Czechoslovakia during 1989 such as “The Palach week”, petitions “A Few Sentences” and the event of 17th November and days that followed after. In the second part of this historical chapter I focused on events in Pardubice city, which were connected with the Velvet revolution.

In practical part I analysed articles published by three regional media. The first newspaper I focused on was regional newspaper *Pochoden*. I found out that *Pochoden* focused more on county town Hradec Kralove, even though Pardubice and Hradec Kralove are almost same surface area.

Secondly, I analysed district newspaper *Zar*. There were many articles about events in Pardubice city. It seemed to me that editors of *Zar* tried to balance the news. Some of them were pro-communist, the other half was presenting views from students, people supporting democratic changes in the Czechoslovakia.

The last medium I chose was *Studentsky list* created and published by students of University of Chemical Technology. They were publishing not only informational articles but also comments or caricatures. They weren't balancing like *Zar*, they only published pro-democracy articles. Quotes from 1st Czechoslovakian president T. G. Masaryk. *Studentsky list* can be seen as a source of information for people, who wanted more information about student's activities and democratic process than they could get from both previously analysed media.

Použitá literatura

Knihy:

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. Praha: Grada, 2011, 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

EMMERT, František. Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989. Brno: Computer Press, 2009, 72 s. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8.

KOTYK, Aleš. Stoletá historie pardubického gymnázia. Pardubice: Simona Formanová - DTP studio, 2010, 192 s. ISBN 978-80-87464-00-7.

KRISEOVÁ, Eda. Václav Havel. Vyd. 2. Praha: Práh, 2014, 344 s. ISBN 978-80-7252-538-6.

LENDEROVÁ, Milena. Dějiny vysokého učení v Pardubicích: univerzita v proměnách času 1950-2010. 3. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013, 124 s. ISBN 978-80-7395-734-6.

NEČAS, Luboš a Marta KUBIŠOVÁ. Marta Kubišová. Praha: XYZ, 2012, 256 s. ISBN 978-80-7388-719-3.

OTÁHAL, Milan a Zdeněk SLÁDEK. Deset pražských dnů: 17.--27. listopad 1989 : dokumentace. Praha: Academia, 1990, 672 s. ISBN 80-200-0340-1.

SKALECKÁ, Veronika. Pardubice v období normalizace: politika, kultura a média od srpna 1968 do listopadu 1989. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016, 294 s. ISBN 978-80-7465-231-8.

SUK, Jiří. Chronologie zániku komunistického režimu v Československu 1985-1990. Praha: Ústav pro soudobé dějiny, 1999, 143 s. ISBN 80-85270-88-9.

ŘEHÁČEK, Jan. Sametová revoluce v Pardubicích. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2009, 59 s.

VANĚK, Miroslav. Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha: Votobia, 2002, 350 s. ISBN 80-7220-124-7.

ŽANTOVSKÝ, Michael. *Havel*. Praha: Argo, 2014, 568 s. ISBN 978-80-257-1213-9.

Online:

17. listopad před čtvrt stoletím. Pardubice podle vás [online]. 14. listopadu 2014 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.pardubicepodlevas.cz/co-hybe-pardubicemi/17-listopad-pred-ctvrt-stoletim>

BIBEN, Martin. Zavřeli ji 20. listopadu. Byla jedním z posledních politických vězňů [online]. 18. listopadu 2014 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <https://pardubice.idnes.cz/jarmilu-stibicovou-zavreli-po-17-listopadu->

Rok 1989: Palachův týden [online]. [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/1989/1989_0100.php

Sametová revoluce 1989: sobota 25. listopadu 1989. Totalita.cz [online]. [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: http://totalita.cz/1989/1989_1125.php

Sametová revoluce 1989: neděle 26. listopadu 1989. Totalita.cz [online]. [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: http://totalita.cz/1989/1989_1126.php

ŠAFÁŘ, Jan. Pardubice: 8. února 1990 byla od pardubického divadla odstraněna bronzová socha Lenina. Pardubický deník [online]. 8. února 2012 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <https://pardubicky.denik.cz/kratce/pardubice-8-unora-1990-byla-od-pardubickeho-divadla-odstranena-bronzova-socha-lenina-1014760.html>

Vladimír Čech. Východočeské divadlo Pardubice [online]. [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.vcd.cz/soubor/vladimir-cech/70>

Dobová periodika:

Pochodeň. 1989, **78**.

Zář. 1989, **39-49**.


Studentský list. 1989, **1**.

Diplomové práce:

TRESTROVÁ, Veronika. Tisk a kulturní politika pardubického okresu v období normalizace. Pardubice, 2012. 141 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.

Teze bakalářské práce

SCHVALENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Vlasáková Kristýna	Razítko podatelny: 
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2015/2016	
E-mail diplomantky/diplomanta: vlasakovakristyna95@gmail.com	
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika/prezenční	
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální obraz sametové revoluce v Pardubicích	
Předpokládaný název práce v angličtině: Media image of the Velvet revolution in Pardubice city	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2017/2018	
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Bakalářská práce se zabývá průběhem sametové revoluce v Pardubicích a tím, jak o ní referoval regionální tisk. Zkoumaný tisk pro bakalářskou práci je následující – Pochodeň, Zář a Studentský list vydávaný studenty Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích. Zkoumané období jsem zvolila začátkem listopadu 1989 až koncem roku 1989. Díky tomu budu i schopna zkoumat, jak se měnila média koncem roku 1989. Cílem práce je prozkoumat a porovnat, jakým způsobem regionální tisk informoval o listopadových a prosincových událostech.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod 2. Teoretická část <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Rok 1989 v Československu <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. Palachův týden 2.1.2. Několik vět 2.1.3. Sametová revoluce 2.2. Tištěná média v komunistickém Československu 2.3. Tištěná média v Pardubicích 3. Praktická část <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Pochodeň 3.2. Zář 3.3. Studentský list 4. Závěr 	

<p>Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy): Pochodeň – listopad – prosinec 1989 Zář – listopad – prosinec 1989 Studentský list – listopad – prosinec 1989</p>
<p>Postup (technika) při zpracování materiálu: Kvalitativní analýza, porovnání informování tisku o sametové revoluci v Pardubicích</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):</p> <p>BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. <i>Dějiny českých médií: od počátku do současnosti</i>. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. Kniha mapuje vývoj českých médií společně s historickým kontextem jak českým, tak světovým.</p> <p>EMMERT, František. <i>Sametová revoluce: kronika pádu komunismu 1989</i>. Brno: Computer Press, 2009. Muzeum v knize (Computer Press). ISBN 978-80-251-2301-0. Kniha se zabývá historickým vývojem v Československu ve 20. století, největší část je věnována roku 1989 a sametové revoluci.</p> <p>LENDEROVÁ, Milena. <i>Dějiny vysokého učení v Pardubicích: univerzita v proměnách času 1950-2010</i>. 3. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. ISBN 978-80-7395-734-6. Kniha shrnuje 60 let působení Univerzity Pardubice. Část knihy se zabývá i studentskými aktivitami během listopadové revoluce v roce 1989 a časopisem Studentský list.</p> <p>OTÁHAL, Milan a SLÁDEK, Zdeněk. <i>Deset pražských dnů, 17.-27. listopad 1989: dokumentace</i>. Praha: Academia, 1990. ISBN 80-200-0340-1. Kniha zpracovává den po dni průběh sametové revoluce. Slouží jako kronika událostí především z tisku, kterou zpracovali historikové z Akademie věd.</p> <p>ŘEHÁČEK, Jan. <i>Sametová revoluce v Pardubicích</i>. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2009. AB Zet Pardubicka. Publikace mapující průběh sametové revoluce v Pardubicích. Je doplněna o rozhovory s hlavními představiteli revoluce v okrese Pardubice.</p> <p>SKALECKÁ, Veronika. <i>Pardubice v období normalizace: politika, kultura a média od srpna 1968 do listopadu 1989</i>. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016. ISBN 978-80-7465-231-8. Kniha informuje o letech normalizace – tedy 70. a 80. léta 20. století – na Pardubicku. Hlavní jsou aspekty politické, kulturní a mediální.</p>
<p>Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)</p> <p>RAMBOUSKOVÁ, Michaela. <i>Listopadové události roku 1989 prizmatem regionálních médií v okrese Hradec Králové</i>. Praha, 2015, XX s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií, Vedoucí diplomové práce PhDr. Veronika Trestrová.</p> <p>TRESTROVÁ, Veronika. <i>Stranický tisk a kulturní politika: pardubický okres za normalizace</i>. Praha, 2013. 164 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Školitel rigorózní práce PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.</p> <p>TRESTROVÁ, Veronika. <i>Tisk a kulturní politika pardubického okresu v období normalizace</i>. Pardubice, 2012. 141 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut</p>

komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.

Datum / Podpis studenta/ky

22.5.2017

Ukončil

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

PETK BEDNAŘÍK

22.5.2017 K. Končelík

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Patnácté číslo Studentského listu strana 1 (obrázek)

Příloha č. 2: Patnácté číslo Studentské listu strana 2 (obrázek)

- ČÍSLO: 15 - VŠCHT PARDUBICE -
STUDENTSKÝ LIST
 18.12.89

FIKTIVNÍ ROZHOVORY

Rozhovor s Milošem Jakešem

MY: Pane Jakeši, myslíte si, že vaše odvolání z funkce a vyloučení ze strany bylo odůvodněné?
 MJ: Myslím si, že ne. Rozhodně nesouhlasím s tím, co se teď ve straně a vládě děje. Moje vyloučení je nenaspravitelný krok zpět, se kterým nikdy nemohu souhlasit. Vždyť, kdo jiný než já, mohl dovést přestavbu ke zdárnému konci? Tato nově jmenovaná vláda amatérů typu Čalfa, Komárek, Černogurský a spol., která nemá nejmenší podporu široké veřejnosti, nemůže, ani v nejmenším, dosáhnout pozitivních výsledků. Já konkrétně proti těmto lidem nic nemám, ale myslím si, že na vysoce postavených místech musí být především dobří a uvědomělí komunisti. To je základ úspěchu!
 MY: Pane Jakeši, cítíte osobní zodpovědnost za události 17. listopadu?
 MJ: Rozhodně ne! Já plním rozkazy, které dostávám shora.
 MY: Nechápeme. Odkud shora?
 MJ: Na to se už nepamatuji, ale nevím, zda by vám tato informace k něčemu byla, to je věc UV.
 MY: Pane Jakeši, nebojíte se v současné době o svoji bezpečnost?
 MJ: Myslíte StB?
 MY: Děkujeme za rozhovor.

© JÁ



LOBÍK.

Rozhovor s Miroslavem Štěpánem

MY: Pane Štěpáne, jak se cítíte po vyloučení ze strany?
 MŠ: Nevidím nejmenší důvod pro svoje vyloučení. To, co já, by udělal každý rozumný člověk, nejen komunista. Je mi tedy trapné, jak mě strana za moji snahu odměnila.
 MY: Necítíte tedy odpovědnost za 17. listopad?
 MŠ: Ani v nejmenším.
 MY: Myslíte si, že vyšetřování dojde k zdárnému konci?
 MŠ: Pevně věřím, že opravdový viník bude odhalen a po zásluze potrestán.
 MY: Co říkáte tomu, že prý úmyslně matete vyšetřování?
 MŠ: To je naprostý nesmysl. Spolu s Milošem Jakešem jsme všechny dostupné materiály poctivě odevzdali vyšetřovací komisi a jsme jí plně k dispozici.
 MY: Souhlasíte s rozpuštěním lidových milicí?
 MŠ: Teď, po vyloučení ze strany, je mi to úplně jedno.
 MY: Chcete zůstat dále politicky činný?
 MŠ: Samozřejmě. Přece to, co se děje, nemohu nechat jen tak. Jednou přijde doba, kdy si lidi řeknou: "Vždyť on ten Štěpán vlastně nebyl tak blběj". Pak se znovu dostanu nahoru a dodělám to, co jsem začal.
 MY: A co jste začal?
 MŠ: Vy to nevíte?
 MY: Děkujeme za rozhovor.

© JÁ



B.



VYUŽITÍ STB V ZEMĚDĚLSTVÍ



MOHILA ©

Příloha č. 2: Patnácté číslo Studentského listu strana 2

POHŮŠEME LIDSTVU VEŠKERÉMU, TAK, JAKO VEŠKULI, V PRŮMYSLU - ZABRAJEME NECHTĚJÍCÍMU !!

POZOR PŘÍPAD VYSOKÉ VEDENÍ

ŠANCE PRO 3000000

NEDÁVEJTE DĚTEM DO RUKY NEBEZPEČNÉ HRÁČKY

VŠILILE, JÁ VĚDĚL, ŽE ŠTO JEŠTĚ NEZAPOMNĚL...

AŽ DÍJE UV

ZÁSADNĚ PROPAGUJI TRVALEJŠÍ HODNOTY

PROPADL SE HANBOU!

ČESKOSLOVENSKÁ CORRIDA Z

ZLATÝ VLASY MI SEBRALI HNED V OSMÁCTYŘICÁTÝM A TĚD ČTĚJ VĚDĚT, CO S NIMA BUDE

V NAŠEM VÝZKUMNÉM ÚSTAVU KŠE JSME VYPĚSTOVALI TĚHOTO IDEÁLNÍHO SJEZDOVÉHO DELEGÁTA...

Před vědou, která zaujme v komunistické společnosti vynikající místo, budou vyvstávat stále nové problémy. Již dnes je znát, že jejich rozsah bude vpravdě velkolepý. Znamý sovětský vědec, akademik V.A. Obručev napsal v úvaze o tom, co mají lidé požadovat od vědy: Je třeba:

- prodloužit lidský život v průměru na 150-200 let, vymýtiti infekční choroby a snížit na minimum neinfekční, zvítězit nad stáráním a únavou, naučit se navracet život při předčasně, náhodné smrti.
- donutit všechny přírodní síly, sluneční energii, energii větru, podzemní teplo, aby sloužily člověku, využívat atomové energie v průmyslu, dopravě a stavebnictví, naučit se shromažďovat energii do zásoby a dopravovat ji kamkoliv, bez užití vodičů.
- předvídat a definitivně zneškodnit živelné pohromy - povodně, uragány, sopečné výbuchy a zemětřesení.
- šlechtovat v závoděch všechny látky, známe na Zemi až po nejjednodušší bílkoviny - i látky v přírodě neznámé - tvrdší než diamant, žáruvzdornější než ohnivzdorné cihly, masnadnější tavitelné než wolfram a osmium, ohebnější než hedvábní a pružnější než guma.
- vypěstovat nové odrůdy zvířat a rostlin které rostou rychleji a dávají více masa, mléka, vlny, zrna, ovoce, vláken či dřeva pro potřeby NH.
- omezit, přizpůsobit k obývání a podrobit si oblasti k tomu dosud nevhodné - bažiny, hory, pouště, tajgy, tundru a snad i mořské dno.

" Je třeba ovládat počasí, regulovat vítr a teplo jako se nyní regulují řeky, posouvat oblaka, podle vlastní vůle rozhodovat o dešti a jasném počasí, o smělu a větru. "

" V době stávky jsou komunisté ve stávkových výborech nejvytrvalejšími a nejenergičtějším organizátory. Takové komunisty dělníci s oblibou volí do nejzodpovědnějších funkcí. "

" Například J.V. Stalin se stal vedoucí osobností pro řadu vlastností matných pro socialistické hnutí, např. takových, jako je oddanost věci DT, vynikající organizátorská a teoretická schopnost, železná vůle v boji s nepřáteli. "

Marxisticko-leninská filozofie, Svoboda, 1973, str. 739